

Döntött a bíróság

Interjú dr. Kun László megyei elnökkel

Vannak, akiknek dönteni, ítélni — foglalkozásuk. He-lyesebben: hivatásuk. Nem kockáztathatnak, nem enged-hetik, hogy személyes tapasztalataik, gondolataik befolyá-solják őket. Nem hallgathat-nak a megérzésre, mások ta-nácsaira, egyedül kell, s fe-lelősséggel határozniuk. Bír-ák.

Akarva, akaratlanul sok-szor a figyelm középpontjában állnak. Tőlük vár meg-nyugtató döntést, igazságszol-gáltatást az ártatlan, és ked-vezőt ítéletet a vétkes. A szit-uáció megannyi filmhez, re-gényhez, drámához szolgált már alapötletül, s legtöbbször — talán mondhatnánk, mindig — a szerzők az íté-letre, az ítélet megszületé-sének előzményeire helyezik a hangsúlyt. A lényeg mind-annyiszor ugyanaz: sikerül-e valóban igazságot szolgál-tatni? Ezen a szalon indított el a beszélgetést dr. Kun Lászlóval, a megyei bíróság elnökeivel.

— Az utóbbi időben mind alaposabb az ügyek társadal-mi összefüggéseinek vizsgálata, a bűncselekmények, a jogviták okainak és feltéte-leinek feltárása. Korszerűbb, gyorsabb és egyszerűbb lett a bírósági eljárás. Az ítéle-tek 70—80 százaléka első fo-kon jogerőre emelkedik, a határozatokat az érdekelték tudomásul veszik. Ez is tükrö-zik: az ítélezés törvényes, kellően érvényesülnek a jog-alkalmazás jogpolitikai irányelvei.

— Az sem lényegtelen, hogy milyen hamar szület-nek a döntések. Bizalmatlanságot kelt, ha túl sokáig húzódik egy ügy...

— Az ügyek túlnyomó részét 30—40 vagy 50 napon belül befejezzük. Elenyésző-en kevés az a per, amely fél évig, vagy annál tovább is elhúzódik. (Ezek egyébként szinte kivétel nélkül család-jogi viták, gyakran a származás megállapítására irá-nyulnak.) Tudom, hallani olykor efféle megjegyzéseket: „Tárgyalás tárgyalást követ, lassan érvényesül az igaz-ság”. Valóban előfordul, hogy kénytelenek vagyunk elhalasztani a döntést. Ítéletet ugyanis nem hozhatunk addig, amíg pro és kontra nem hallgattuk meg az ér-veket, s amíg nem vizsgált-uk meg alaposan a bizonyít-ékokat, amíg meg nem győ-ződünk az igazságról. Sokan vonakodnak attól, hogy ta-núskodjanak a bíróságon. Az idézést különböző módon próbálják megkerülni, elfo-glaltságra, betegsége, s egyébre hivatkoznak, nem jelennek meg a tárgyaláson. Pedig jelentősen gyorsítaná, könnyítené a bírósági eljá-rást, ha az állampolgárok felelősségteljesen, pontosab-ban fennéneket eleget kötele-ségüknek. Elhúzódnak a per akkor is, ha hiányosan nyújtják be a keresetleveleket, s a bizonyítékokat sem jelölik meg pontosan. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy esetenként még a jogi képviselő is felkészületlenül jön el a tárgyalásra.

— A büntetőügyek, főként a kirívó, különösen elítélendő cselekmények gyakran foglalkoztatják a közvéleményt. Igaz, a bírósági perekből még nem lehet minden szem-pontból helytálló véleményt alkotni a bűnözés alakulásá-ról. Mégis bizonyos követ-keztetésekre lehetőséget ad-nak. Induljunk ki a számok-ból!

— Tavaly 4017 büntetőügy érkezett a bíróságra, kevés eltéréssel ugyanannyi, mint 1974-ben és 1975-ben. Hang-súlyeltolódások viszont van-nak: emelkedett a közvédas, a bonyolultabb, a nehezebben eldönthető ügyek száma. Ez mindenképpen arra figyel-meztet, hogy fokozottabban fel kell lépnie a társadalom-nak — s itt nem csupán a bűnüldöző szervekre gondo-lok — a bűnözés visszaszorítá-sára. A megelőzésben nagy a szerepe a családnak, a köz-

vetlen környezetnek, a mun-kahehelyi kollektívának.

— A bűnözés válfajai kö-zül továbbra is a „klasszikus cselekmények”, a lopás, sik-kasztás, a család van az élen.

— Az ügyek majd 40 szá-zalékát teszik ki a vagyon el-leni bűncselekmények. Ta-valy 929 embert ítéltünk el lopás, sikkasztás, család, s hasonló okok miatt, az el-ítéltek fele a társadalmi tu-lajdont károsította valami-lyen módon. Valóban igaz, alkalom szüli a tolvajt. Az ügyek majd mindegyikében bebizonyosodik, ha az em-berek gondosabban őriznék holmijaikat, értékeiket, s nem lennének sokszor a vég-telenségig hiszékenyek, sok lopásra és csalásra nem ke-rülhetett volna sor. A társadalmi tulajdont ért kár évente megközelíti a megyé-ben a 4 millió forintot. A lopások, sikkasztások leg-többjét a kereskedelemben követték el. Az ipar és a mezőgazdaság e szempontból ugyancsak jó „vadászterület”. Az ok itt is hasonló: nem elég alapos az ellenőrzés, előfordul, hogy valaki nyolc-tíz éven át tesz saját zsebé-be a társadalom kasszájából, mire észreveszik.

— A büntetések kiszabása, az ítéletek súlyossága vagy éppen enyhe volta ugyancsak gyakori beszédtema. Külön-ben az erőszakos cselekmé-nyek esetében.

— A bíróság arra törek-szik, hogy a tények alapos, körültekintő vizsgálata után hozzon döntést. Mérlegeli az enyhítő és a súlyosító kör-ülményeket, az egyén és a közösség felelősségét, s még számtalan apróbb-nagyobb momentumot, melyet itt el-sorolni felesleges lenne. Min-den eset más. A látszólagos hasonlóságok ellenére is tény: nincs két teljesen egy-forma ügy. Következésképp az ítéletekben is differenci-álni kell. Vannak, akiknél a nevelő jellegű büntetéssel — például felfüggesztett sza-badságvesztés kiszabásával, javító-nevelő munkával, pénzbüntetéssel — is el lehet érní, hogy többet ne kerüljenek összeütközésbe a tör-vénnyel. Az évente elítélt

2500 felnőtt esetében közel 1300-nál a büntetés e formá-jával él a bíróság. A súlyo-sabb bűncselekmények elkö-vetőit, a visszaesőket, a társadalmi együttélés szabályai-val konokul szembehelyez-kedőket huzamosabb ideig tartó szabadságvesztésre íté-lik. A főbüntetést mind gyakrabban vagyonekobzás elrendelésével, pénzbüntetés-sel, kényszer alkoholelvonó-kezeléssel egészítik ki, kár-térítésre is kötelezik az el-ítéltet.

— Magyarország „előkelő” helyzet foglal el az országok válsási statisztikájában. A Csongrád megyei bíróságon milyen tapasztalatokra jutot-tak az okok felderítésében?

— Tavaly 8 ezer polgári peres ügyet tárgyaltak a me-gyében, ennek felét családi jogi viták okozták. A házasa-gi bontások száma szem-betűnően sok: évente közel 2 ezer. Többségük a házasság felbontásával végződik. A miéltre igen nehéz lenne minden szempontból helyt-álló, teljes igényű választ ad-ni. Az okok közül a leggya-koribbkat kiemelve, első-ként az alkoholizálást kell megemlíteni. Tegyük hozzá rögtön, e téren az utóbbi idő-ben változás tapasztalható. Régebben ritkaságszámba ment, hogy a feleség italozá-sa rontotta meg a családi kapcsolatokat, újabban mind többször mondják ki a vá-lást emiatt az anya, a fele-lőség rovására. Sajnos, gyakra-n mindkét fél mértékte-len alkoholfogyasztó, a kö-vetkezményeket már felesle-ges elsorolni. Az elhamarko-dott, túlságosan fiatal kor-ban kötött házasságok is sokszor végződnek válással. Az okokat még sorolhatnánk. Végigvihetjük bármelyik gondolatsort, a lényeg min-denképpen egy: legtöbbet ve-szít a gyerek. Ezt igazolja az is, hogy a rendezetlen csalá-di körülmények között élő, vagy csonka családban ne-velkedő gyerekek közül so-kan — mint fiatalok bü-nözők — eljutnak a bíróság elé is.

Ladányi Zsuzsa

Gyermekmozi, gyermekfilmhét

Évente három és félmillió kis látogatója van a gyer-mekfilm-előadásoknak a Né-met Demokratikus Köztársasá-gban. Az iskolaévből hét-vegeken, a vakációban pedig mindennap vannak gyermek-előadások. A 4-től 14 éves mozilátogatók számára éven-te átlagosan 25 film készül. Összesen 500 rajz- és trükk-film várja a gyermekmozi előadások közönségét.

Évente megrendezik a Gyermekfilmhétet, amikor a fiatalok a legújabb alkotáso-kat nemcsak megtekinthetik, de meg is vitatják. A legutóbbi, immár a VII. Gyermekfilm-héten bemutatott alkotások között az iskolai problémá-kat, a családi élet kérdéseit tárgyaló, a nemzetközi szoli-daritással és a munkaszom-galom történetével foglalko-zó filmeket nézhették meg és vitathatták meg a fiatalok.

A másik népszerű ese-ménysorozat, a Nyári Film-na-pokat az idén július 7-től tartották. Kétévenként pedig megrendezik a szovjet Gyer-mek- és Ifjúsági Film Hetét is. (BUDAPRESS—PANORA-MA)

Új rákkutató központ Varsó mellett

Lengyelországban 1932-ben kezdődött a rákos megbete-gedések elleni szervezett tár-sadalmi bizottsága, melynek tiszteletbeli tagjává válas-zották Maria Sklodowska-Curie lányát — Ewa Curie-Sklodowskát.

Az ursynóvi onkológiai köz-pont 17 épületből áll majd, és a tervek szerint 1985-ben adják át. Jelenleg az ún. „könnyű stádiumban levő betegek szállodája” épül. A már gyógyult és kiegészítő gyógymódokra szoruló pá-ciensek kapnak majd ide beutalót. Az intézmény többi épületeiben 9 klinika — 600 ágygal — kap helyet, s itt lesz 14 tudományos kutató-egység, valamint a rák elleni harc szervezésével foglalkozó intézet. Ezeket a legújabb, legkorszerűbb diagnosztikai berendezésekkel szerelik majd fel.

Az új onkológiai központ létrehozásához a Nemzetközi Egészségügyi Alap is hoz-zájárul, de az építésben Len-gyelország szinte valameny-nyi társadalmi rétege és minden közigazgatási terüle-te részt vesz. (BUDAPRESS—INTERPRESS)

— Az építés országos ügyvé

Új Acta

Irodalomtörténeti tanulmányok

Gazdag tartalommal jelent meg a József Attila Tudománycentrum Magyar Irodalomtörténeti Intézetének új tanulmánygyűjteménye, az Acta Historiae Litterarum Hungaricarum 14. kötete. A változatos tárgyú dolgozatok ezúttal a 19. és 20. század irodalmának egy-egy kérdé-sét tárgyalják. Csukás István Vajansky műveinek magyar világa címmel a hajdan hí-res szlovák írónak és költő-nek, Svetozár Hurbán Vajanskynek életművében azo-kat a magyar vonatkozáso-kat veszi szemügyre, ame-lyek részint a magyar ural-kodó osztályokkal szemben a szlovák nemzetiség jogaiért vívott harcaiból, részint ép-pen Szegeden szerzett elmé-nyeből születtek. A Vasas Szent Péter (ma Zöld Sán-

dor) utcai államfogházban nemzetiségi igazgatás vádjával egy évet töltött (1893—94); 1900-ban Besztercebányán fél évet, 1903-ban Vácot két hónapot. Ezek az élményei még jobban szembefordítot-ták a magyarsággal. Csukás rámutat Vajansky elszige-teltségének okára is: nemze-tiségi sérelmeit nem tudta kora szociális elégedetlensé-gének képviselőivel maga-sabb szintre emelni.

A tükrözés elmélete a mar-xista művészetelmélet egyik sarkalatos része. Sajnos, meglehetősen el is koptatták a szemiatizmus időszakában. Vörösi László A tükrözés ka-tegoriája Marx filozófiájá-ban című tanulmányában most a forrásig megy vissza, már az 1843-i Hegel-kritiká-tól kezdve veszi vizsgálorá, mit vall a marxizmus meg-alapítója e fontos kérdé-sről. Vörösi László vizsgálódá-sa alapján különbséget lát Marxnak általában a művé-szet tükrözési szerepéről és az egyes műalkotások tükröző jellegéről vallott fölfo-glásában. A művészet általá-ban tükrözi a létet, az egyes műalkotás azonban bonyo-lultabban, áttételesen tükrö-zi tárgyát, amely olykor ma-ga a művész.

Sipka Sándor a valamikor nagy hatású irodalomtörté-nésznék, Beöthy Zsoltnak középiskolai irodalmi tan-könyveit elemzi abból a szempontból: mit jelentettek e tizenöt kiadást megért tan-könyvek az irodalmi köztu-dat kialakításában. Nem von-jak kétségbe Beöthy tudását, ismeretközlő gazdagságát és pontosságát, stílusának vá-lasztékosságát, de maradi szemléletét, az irodalmi fejlődés új hajtásaival szemben mutatkozó értetlenségét nagy károkat okozott az irodalmi közvélemény tájékozódásá-ban, a modern irodalom kö-zegellenállásának kialakítá-sában.

A verselemzések napjaink-ban már megszokott műfajai az irodalmi tanulmányoknak. A novellaelemzés annál rit-kább. Baranyai Zsolt Natu-ralista szemlélet és szecesz-sziós kompozíció címmel Bró-dy Sándornak Mese a fehé-rhajú Domozlainéről című elbeszélését elemzi kiváló érzékkel, a novellán mint példán mutatva be Bródy emberi és írói látásmódjá-nak, stílusát és szerkesztési módszerének általános voná-sait.

De Mikszáth kivágta ma-gát: — Ej, ej, Sándor, hát nem mehetett el az a dorozsmai menyecske Makóra előtte való nap?

Az új irodalomtörténeti Acta mindössze 500 példány-rol, és sajnos, csak xerox-rotta sokszorosításban jelent me.

A házfelügyelők munkafeltételeiről

A házfelügyelők munka-feltételeiről kér tájékozta-tást Tarjánváros egyik házfelügyelője. Olvasónk arra kíváncsi, hogy mily-en munka- és bértételek vonatkoznak a ház-felügyelőkre. Kéri, ismer-tessük az ide vonatkozó rendelkezést.

A házfelügyelők munka-feltételeit a 19/1972. (X. 13.) MÜM számú rendelet sza-bályozza. A rendelet ki-terjed a 17/1972. (X. 13.) EVM számú rendeletben meghatározott lakóépüle-tek házfelügyelőire.

felügyelővel második és to-vábbi lakóépület házkezelői teendők ellátására is megá-lapodhat egy munkaszerző-désben.

A házfelügyelő munkajeje a munkaszerződésben meg-határozott feladatok ellátá-sához igazodik. A munkáltató köteles megjelölni a mun-kaszerződésben azt az idő-tartamot, amikor a házfel-ügyelő nem köteles munka-végzésre, illetve készenlétre. Egy pihenőnapot havonta va-sárnap kell kiadni részére. Ha a házfelügyelő a munka-végzési kötelezettség alól há-rom napot meghaladó idő-tartamot át mentesül, helyettesítéséről a munkáltató köteles gondoskodni. Abban az esetben, ha a házfelügye-lő munkakörrel kapcsolatos szolgálati lakásban lakó és kapu- vagy felvonókezelé-sel megbízott házfelügyelő tartósabb helyettesítéséről a munkáltató által megbízott személynek a szolgálati la-kásban való tartózkodása nem biztosítható, úgy a kapu- és a felvonókezelési fel-adatok ellátó helyettesről a házfelügyelő köteles gondos-kodni.

A házfelügyelő munkabé-re személyi alaprészből, mun-kakörrel kapcsolatos szolgál-tati lakás juttatása esetén természetbeni szolgáltatás-ból és a rendeletben megha-

tározott külön tevékenysége-kért járó díjazásból áll. A személyi alaprészt a fizikai munkát igénylő feladatok el-látásához szükséges munka-ide alapján — a munkakör-ülményekre és a szolgálati lakás bérértékére is figye-lemmel — a munkaterülettel képező lakóépületben levő lakószobák számát tekintve kell megállapítani az alábbi bértételek alapján:

50 lakószobáig havi 300—800 Ft; 51—100 lakószobáig havi 500—1200 Ft; 101—150 lakószobáig havi 700—1500 Ft; 151—200 lakószobáig havi 900—1800 Ft és 200 lakószoba felett havi 1100—2400 Ft.

Rendkívül indokolt eset-ben, úgyszintén a helyettesít-ő házfelügyelő alaprészt eggyel magasabb bértétel szerint is megállapítható. Ez utóbbi esetben a bértétel legmagasabb összege 3000 fo-rintig terjedhet. Az alaprészt a munkaközi szünetért, készen-léti szolgálatért járó díjazást, valamint egyéb kiegészítő fi-zetést és az esetleges bérpót-lékot is magában foglalja.

A rendelet szerint a mun-káltatói jogok gyakorlásánál a lakóbizottság véleményét a házfelügyelő tevékenységé-nek megítéléséhez ki kell kérni.

DR. V. M.

Szigeti Lajos József Attilá-

F. L.